

Virring Allerdomshjem i 1952. Startede som Virring Fattiggård i 1881. Bygningerne blev i 1980'erne omdannet til Virring Produktionsskole.

Virring Fattiggård

Historien om fattigvæsen og socialforsorg i Virring-Essenbæk kommune

AF JØRGEN GRAABÆK

Fra Sønderhalds Egnsarkivs Årsskrift 2017

Fattigdom har altid eksisteret. Også i bibelen fortælles om fattige, og hele vores historie er fuld af beretninger om fattiges usle vilkår og om, hvorledes man gennem socialforsorg har søgt at løse problemerne.

De fattige har gennem tiderne færdedes overalt på veje og gader, og der har ofte været mange. Skarerne har bestået af mange forskellige mennesker: Gamle og affældige, syge, drikfældige og arbejdsledige, og børn har der også været. Disse mennesker havde intet sted at bo og måtte – hvis ikke andre muligheder viste sig f.eks. ved at tjene sit brød ved arbejde – tigge sig frem hos venlige mennesker (skønt betleri bl.a. ved en forordning om betleri i Danmark af 24. september 1708 var forbudt) og søge natlogi i naturen eller hos mennesker, der lod dem sove i hø- eller halmbunker i stald eller lade. Der blev tillige set ned på de fattige, som ofte blev beskyldt for (berettiget/uberettiget) selv at være årsag til deres situation, og også ofte blev fattige beskyldt for at klare sig ved tyveri.

Tilbage i middelalderen har klostrene og kirkens mænd og kvinder arbejdet på at løfte en del af den svære opgave at afhjælpes fattigdommen. I de følgende århundreder kommer der flere "forordninger" fra konge- og statsmagten, der pålægger sognene med deres præster i spidsen at tage vare på de fattige og deres oftest uoverskuelige problemer. Nogen nød er afhjulpet gennem disse foranstaltninger; men fattigdomsproblemer blev ved at eksistere.

Mest skelsættende forekommer forordningen af 5. juli 1803 at være. Den påbyder igen en gang sognet at yde hjælp til de trængende. Som noget nyt påbyder den, at der i hvert sogn oprettes en "Fattigkommission" bestående af sognepræsten, politimesteren (oftest repræsenteret ved sognets myndighedsperson, sognefogeden) og sognets største jordbesidder samt måske af 3 eller 4 af sognets "brave" sognemænd.
Kommissionens opgave var at tildele "fattighjælp" (naturalier som fødevarer, tøj, fodtøj og brændsel eller penge) til de, der anmodede om hjælp. Opgaven udviklede sig også til at skaffe fattige (gamle som unge) opholdssted ved, at en person mod betaling blev anbragt i et plejeforhold hos en familie eller mod betaling "gik på omgang" hos bemidlede folk i sognet. Pengene til dækning af udgifterne fremkom først og fremmest ved, at bemidlede folk i sognet blev pålignet at betale et beløb, "fattigskat", men også ved gaver til "fattigkassen" fra mere velhavende borgere, fra kirkebøssen, eller ved at visse mulkter (f.eks. skolemulkt) tilfaldt fattigkassen. Den ydede fattighjælp blev betragtet som et "lån", der skulle tilbagebetales, når muligheden opstod. Ved at modtage fattighjælp mistede man sine rettigheder, f.eks. mistede man (efter indførelse af folkestyret i 1849) sin stemmeret og fik den først tilbage, når gælden var betalt. Det var således stærkt ydmygende at modtage fattighjælp.

Med forordningen fra 1803 blev det muligt for sognene at etablere de såkaldte "fattighuse" og "fattiggårde". Fattighusene var indrettet med stuer til de enkelte beboere, der så i øvrigt skulle klare sig selv. "Fattiggårdene" var gårde med jordtilliggende og kreaturhold, og beboerne skulle ved at deltage i jorddyrkningen og pasning af kreaturerne selv medvirke til at frembringe fødemidlerne.

Den enkelte fattige skal ifølge forordningen have sine forhold behandlet i og modtage hjælpen fra sit føde- og hjemsogn. Der var adgang for de, der fik hjælp fra det offentlige, til at klage til amtmanden over fattigkommissionens afgørelser, og adskillige benyttede sig heraf, hvis man kunne få en eller anden til at formulere klagen, hvis man ikke selv magtede det. Fattigkommissionen var forpligtet til at "registrere" sognets fattige og til at føre protokol over kommissionens forhandlinger og beslutninger.
I 1842 ophævedes bestemmelserne om oprettelse af fattigkommissioner. I stedet oprettedes i hvert sogn et "Sogneforstanderskab" bestående af mænd fra sognet og fortsat med præsten i "front" som medlem. Sogneforstanderskabet overtog fattigkommissio-

nens opgaver, samtidig med at man også fik ansvar for løsning af andre opgaver i sognet. Endelig i 1867 afløstes sogneforstanderskaberne af sognerådene, der nu overtog ansvaret for ydelse af fattighjælp sammen med ansvaret for løsning af sognets øvrige opgaver.

I 1891 kom loven om alderdomsunderstøttelse, hvori det bestemtes, at efter sognerådets skøn har de gamle ret til at blive tilkendt alderdomsunderstøttelse for at kunne opretholde tilværelsen. Denne lov, som er ændret adskillige gange, er forløberen for indførelse af folkepension til alle fra 1956. I det hele taget blev den sociale lovgivning i 1933 samlet i den såkaldte "Socialreform". Fattighuse og fattiggårde var da for længst afskaffet og har været afløst af alderdomshjem/plejehjem, der i dag eksisterer som plejecentre. Om fattigdom efter nogles mening heller ikke er afskaffet i dag, så er fattigdommens virkninger dog stærkt minimeret, så der er kommet noget ud af århundredernes intense arbejde for at mindske/fjerne den.

Sideløbende med, hvad der skete som følge af de nævnte forordninger m.v. oprettedes fra 1856 i hvert sogn en såkaldt "Hjælpekasse" med sin egen styrelse, der også ydede støtte til fattige, som søgte støtte herfra. Midlerne til Hjælpekassen kom fra stat og kommune. Forskellen på fattighjælp og hjælp fra Hjælpekassen var, at man ikke mistede rettigheder ved at få støtte herfra. Også sygekassernes fremkomst og udvikling i de sidste årtier af 1800-tallet var med til at løse forsørgelsesproblemer.

Protokoller for fattigkommissioner, sogneforstanderskaber, sogneråd, hjælpekasser og sygekasser over det ganske land beretter generelt gennem beslutningsreferaterne om, hvor store fattighedsproblemerne har været, og hvorledes de er søgt løst. Det lyser ud af mange af referaterne, at myndighederne gerne ville løse problemerne; men få økonomiske ressourcer har tvunget dem til at vise mådehold, når der skulle ydes hjælp. Målt med vor tids målestok forekommer problemerne overskuelige; men da de pågik, har de været alvorlige, og almindeligvis var ansøgerne virkelig i nød. For de, der søgte myndighederne om hjælp, var situationen oftest yderst ydmygende, - der blev set ned på de, der ikke selv kunne klare tilværelsen.

Landet over kan der opremses tusindvis af eksempler på fattighjælp, der er ydet. Her følger en række eksempler: En familie får bevilget 5 kr. til hjælp til køb af konfirmationstøj, en kone blev tildelt ½ tdr. rug til brug ved brødbagning, en anden fik i en periode tildelt 4 stk. rugbrød ugentlig til familien. Der kunne blive tildelt brændsel, tøj, fodtøj eller støvler; men også kontanter kunne der ydes. Der er op imod vor egen tid eksempler på, at man får bevilget rejseudgifter i forbindelse med et barns sygehusophold. Der er eksempel på ydelse af et beløb på 7 kr. til reparation af dør i huset eller et beløb til hjælp, fordi der har været uheld med besætningen. Megen alderdomsunderstøttelse

ydes i form af naturalier. Ydelse af hjælp i forbindelse med tvangsauktioner eller hjælp til betaling af husleje eller ydelse af begravelseshjælp er jævnligt forekommende.

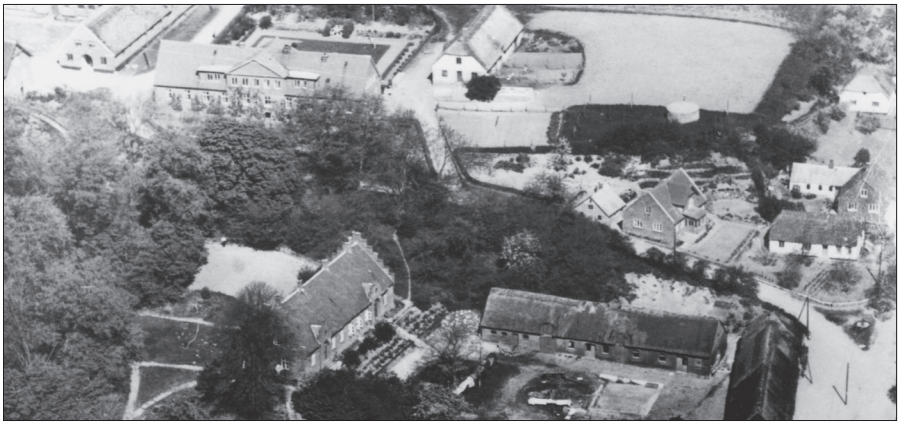
Efter opførelse af fattighuse og fattiggårde kunne myndighedernes afgørelse på ansøgninger om hjælp være en beslutning om, at man blev henvist til ophold i fattighus eller på fattiggård. Også børn, hvis forældre ikke kunne forsørge dem, blev henvist til fattiggårdene. Børn født uden for ægteskabet kunne ligeledes henvises til sådanne ophold.

Virring-Essenbæk sognes ydelser af fattighjælp svarer ganske til, hvad der kendes fra andre egne af landet. Fra det lokale sogneråds protokol hentes følgende karakteristiske eksempler: I en sag om betaling af skolemulkt blev forældrene fritaget for at betale, fordi moderen var alvorlig syg. – Et forældrepar bevilges 10 kr. som ekstra hjælp i anledning af julen. En person får bevilget årlig støtte som fattighjælp. Et barn tilstilles en ny støvle, - der er ingen bemærkning om den "anden" støvle!

Op igennem 1900-tallet – helt frem til kommunesammenlægningen i 1970 stiger antallet af ansøgninger om fattighjælp, og man kan tage det som udtryk for et stigende behov for hjælp. På den anden side er der også en ændring i det, der søges om, - det opleves, som om der nu søges om alt muligt. – Det er nu blevet det "almindelige", at man søger sognerådet om hjælp i utallige situationer. Et eksempel fra et ordinært sognerådsmøde i Virring Essenbæk i 1937 fortæller om, at der er 92 ansøgninger om støtte på dagsordenen.

Sognerådsprotokollerne for Virring-Essenbæk sogne beskriver jævnligt sager, der har med fattighus/fattiggård et gøre. Der nævnes f.eks. fattighuse i Assentoft, Langkastrup og Virring. Nogle gange afholdes møderne i et fattighus, og man beretter om, at man har haft byggesyn på fattighusene. Der er endvidere eksempel på, at man i et møde træffer beslutning om, at en kone skal flyttes fra fattighus til fattiggård. På et tidspunkt beslutter man sig for at sælge Virring Fattighus, så vi har haft lokale fattighuse.
Men ellers efterlader protokollerne intet om, hvor f.eks. disse fattighuse har ligget, så det er yderst sparsomt, hvad vi ved om disse huse – måske har artiklens forfatter bare ikke evnet at finde oplysningerne. Derimod vides der mere om Virring Fattiggård eller Virring Alderdomshjem, som det senere kom til at hedde, og denne institutions historie søges beskrevet nedenstående.

Ved sognerådsmøde den 9. januar 1880 forhandler man med Niels Sørensen Havtorn om at købe hans gård i Virring med jord, bygninger og besætning for 40.000 kr. til overtagelse 1. september 1880 med henblik på at indrette gården som fattiggård for sognene. Sælger og køber bliver enige, og købet "approberes" (godkendes) senere af amtmanden. Virring-Essenbæk har herved fået sin fattiggård. Skødet overdrages 13. juli 1881.

Luftfoto fra Virring ca. 1950-1960'erne. Øverst til venstre ses Virring Alderdomshjems store, flotte hovedbygning. Nederst i billedet er det Virring Præstegård.

Sognerådet viser sig her at være handlekraftig. Man ansætter fra 1. september Jens Jensen fra Ørsted som leder af Fattiggården. Man gør indkøb af senge, sengeklæder, tøj, rok og garnvinde! Man beslutter sig for at bygge stuehus ved gårdspladsens sydside, man beslutter sig for at bruge sten fra Råballe Teglværk til byggeriet, og i februar 1881 afholdes licitation vedr. projektet. I september 1881 er Fattiggården færdig og synes af distriktslægen.
Alt synes ideelt; men måske dækker udviklingen alligevel over nogle problemer, der sporadisk kommer til udtryk, men ikke belyses fuldt ud i protokollen. – I oktober 1881 oplever man, at 3 børn i Fattiggården lider af udslet og kommer under lægetilsyn. – I 1883 indløber en klage over forholdene på Virring Fattiggård (beboere erklærer dog, at der ikke er nogen grund til klage!), og to koner med børn forlader i april 1883 Fattiggården. I maj 1883 anmoder lederen om lønforhøjelse og får det.
Folketællingslisten for 1890 fortæller imidlertid, at nu hedder lederen af Fattiggården Søren Pedersen, født i Sall Sogn 1850, og hans kone er Abigael Petersen, født Sørensen i Vellev sogn: Desværre efterlader sognerådsprotokollen tilsyneladende ingen nærmere efterretninger om situationen, hverken om hvornår eller hvorfor der er sket lederskifte, eller om det har sammenhæng med de førnævnte uheldige ting på gården? - Eller er det igen artikel-forfatteren, der har overset noget?

Til gengæld afslører folketællingslister fra 1890 til 1930 om yderst stabile forhold med hensyn til ledelse af Fattiggården. Som det er nævnt i folketællingslisten fra 1890 er Søren Pedersen og Abigael Pedersen lederpar; men det er de også i 1930, selv om der nu er ansat en økonoma. Måske er Søren og Abigael Petersen, der nu er henholdsvis 80 og 77 år gamle også at betragte som beboere på Alderdomshjemmet.

De nævnte folketællingslister er i øvrigt godt dokumentationsmateriale til at fortælle om antal beboere på Fattiggården/Alderdomshjemmet. Listerne fortæller således, at i 1890 var der 18 beboere (10 kvinder, 5 mænd og 3 drenge). I I901 var der 13 beboere (7 kvinder og 6 mænd). I 1906 var der 18 beboere (7 kvinder og 11 mænd). I 1911 var der 13 beboere (5 kvinder og 8 mænd). I 1916 var der 12 beboere (6 kvinder og 6 mænd). I 1921 var der 8 beboere (2 kvinder og 6 mænd). I 1915 var der i alt 6 mandlige aldersrentenydere. I 1930 var der 7 aldersrentenydere (1 kvinde og 6 mænd). Og i 1940 var der 7 aldersrentenydere (2 kvinder og 5 mænd).

Fra Fattiggårdens start i 1881 var der tjenestefolk ansat på gården, normalt et par tjenestekarle og 1 tjenestepige. Efter at Fattiggårdens landbrug blev nedlagt i 1920'erne, ophørte man med at ansætte tjenestekarle (i stedet for "købte" man jævnligt arbejdsmandstimer), hvorimod der fortsat var tjenestepiger ansat. – I 1930 havde man udover økonoma og tjenestepige oven i købet en sygeplejerske ansat.

Det er ikke lykkedes at opstille en fuldstændig oversigt over Fattiggårdens/Alderdomshjemmets ledere. Alene folketællingslister og presseomtaler har tjent som kildemateriale; men der savnes præcise tidsangivelser!

Følgende ufuldstændige lederoversigt kan dog opstilles: Fra gårdens start i 1881 hed lederen som nævnt Jens Jensen. Ifølge folketællingslisterne var Abigael og Søren Pedersen lederpar i hvert fald i årene 1890-1930. I folketællingslisten fra 1941 anføres Jenny Larsen som bestyrerinde; men dagspressen omtaler fra samme periode også Karen Larsen som bestyrerinde. Gennem 1950'erne hedder bestyrerinden frk. Hansen. Ifølge pressen hedder bestyrerinden fra 1. maj 1971 Rigmor Petersen.

Der eksisterer fortsat en række "kasse- og regnskabsbøger" fra de år, hvor Fattiggården drev landbrug. Omhyggeligt har bestyrer Søren Petersen ført både udgifter og indtægter. Der fortælles om, hvorledes der indkøbes smågrise, og hvorledes der indkøbes kartofler. Der er købt "arbejdsmandstimer" hos nogle af byens arbejdsmænd. Der er brugt småbeløb til at telefonere for. Man har solgt korn, halm og mælk. Der er indkøbt skjorter, uldtrøje og underbukser til "Morten" og "familien Sørensen", og der er købt træsko til "Morten". Der er ført "kontrolbog" over Fattiggårdens besætning. Alt i alt beskriver regnskabsbøgerne en alsidig virksomhed.

Den 24. august 1920 beretter sognerådsprotokollen om, at man sælger landbruget fra. Gårdmand Niels Frandsen, Virring, køber 41 tdr. land landbrugsjord og 20 tdr. land eng. Også den østlige udhuslænge, stakladerne og tørvehus sælges, og køberen forpligter sig til efterfølgende at fjerne bygningerne. Herefter ophører fattiggårdens landbrugsbedrift.

Virring Plejehjem, 1940'erne. Beboere på og ved havebænken.
Nævnes i denne rækkefølge: Laust Bom, Søgaard Uggelhuse, Henrik Drachmann, Peter Frederiksen, Jens, Nete, Søgaards kone, Jens Karl og Marie, ?, og Johanne. Bagest bestyrerinde frk. Larsen.

Det er oplagt, at man efter dette salg går i gang med en omfattende renovering af bygningerne. Det må således formodes, at den i dag stadig eksisterende store røde teglstensbygning, der har sin oprindelse fra tiden for Fattiggårdens oprettelse og var indrettet med stuer til beboerne, i 1920'erne har fået en ny omhyggelig renovering, der i dag kan spores i den velholdte bygning, - det må bare erkendes, at sognerådsprotokollen ikke leverer dokumentation for, hvorledes og præcis hvornår det er sket.
Fra 1920'erne og frem til februar 1979 fungerer stedet som sognets alderdomshjem. Jeg husker tydeligt fra min egen barndom i Virring (1932-1946) den markante nabobygning til Dalagergård hævet højt over landsbyens tage. Jeg erindrer 3 ældre beboere på alderdomshjemmet, som jeg har været med til at besøg flere gange, - den ene af dem var min egen farfar, som fik sine sidste måneder i 1940/41 på Virring Alderdomshjem. Endnu gemmer jeg på erindring om varme, fred og ro samt en speciel stilhed, der mødte en på hjemmet.

Skønt hjemmet var lille med et beboertal på 10-12 aldersrentenydere fungerer det tilfredsstillende frem over midten af 1900-tallet. Ja, i 1971 har man så megen tro på

hjemmets fremtid, at man som følge af brandmyndighedskrav går i gang med endnu en renovering. Fire beboerværelser på 1. sal nedlægges, og i stedet indrettes der tre nye værelse i stueplanet. De "ledige" kvadratmeter på 1. sal indrettes herefter til bolig for hjemmets bestyrerinde. Endvidere opføres en ekstra lille bygning ved hovedbygningens nordvestre hjørne. Tilbygningen fungerer som "trappetårn"og skaber forbindelse mellem stueplan og 1. sal, - tillige indrettes i bygningen en hyggelig opholdsstue med tekøkken. – Den samlede renoveringsudgift er i dagspressen oplyst til at være 200.000 kr. tillagt 20.000 kr. til indretning af nyt køkken.

To tidligere ansatte tjenestepiger, Herdis Laursen (født 1930) og Erna Madsen (født 1942) fortæller samstemmende positivt om deres plads på hjemmet. Herdis Laursen var pige på hjemmet i flere omgange, 1947-48 og 1950-51 samt igen i perioder i 1970'erne. Erna Madsen tjente her i to omgange, 1957-58 og 1960-61. Begge fortæller om deres daglige arbejde med rengøring og madlavning. Maden blev lavet i hjemmets store køkken, men blev serveret og spist i beboernes stuer. Begge fortæller om hyggeligt og muntert (undertiden godmodigt drillende) samvær med de ældre, og begge var glade for deres arbejde og havde et fint samarbejde med de skiftende bestyrerinder bl.a. frk. Larsen og frk. Hansen. Begge fortæller også om, hvorledes der dengang var indrettet et lille kapel i syd-gavlen af den hvidkalkede øst-længe i bygningskomplekset. Når der var dødsfald på hjemmet, blev den døde henstillet i sin kiste i kapellet indtil begravelsen, således som skikken var og er. Efter begravelsen blev der ofte arrangeret mindesamvær i hjemmets store sal, og både Herdis og Erna har været med til at arrangere disse sammenkomster.

Desværre skæmmes dagligdagen på det lille og ellers hyggelige alderdomshjem i årene 1975-1978 af alvorlige samarbejdsproblemer. I november 1975 fremsætter 7 ansatte på hjemmet 14 klagepunker om hjemmets ledelse og dagligdag. Herdis Laursen fortæller, at selv om hun havde løsere ansættelse i dette tidsrum, var hun ikke en del af konflikten. Sagen skærpes yderligere efter nogle dages forløb, idet personalet går i strejke og nedlægger arbejdet. I den situation må sognerådet ansætte midlertidigt personale. I de efterfølgende uger sker der naturligvis mange ting: Sognerådet indbringer sagen for Århus Amtsråd, der ender med ikke at kunne give klagerne ret i deres klager. Sognerådet beslutter ikke at ville genansætte de strejkende medarbejdere. Sagen er ved nytårstide 1975/76 på dit højeste. Der fremsættes sympatitilkendegivelser for både ansatte og leder fra mange sider, pressen lægger velvilligt spalteplads til de mange udsagn. Beboere på hjemmet erklærer, at man ikke har noget at klage over. Lokalt ender sagen i første omgang efter sognerådets behandlinger med, at lederen fortsætter i sin stilling, og de tidligere ansatte forbliver ikke-genansat. Sagen får et meget langt forløb og ender som en ankesag hos Socialstyrelse, der i 1978 afslutter den ved at erklære at klagerne i sin tid var uberettigede.

På det tidspunkt er imidlertid kommet helt nye aspekter i spørgsmålet om alderdoms- og socialforsorg i Virring-Essenbæk Kommune, - der i 1970 var blevet en del af den nye storkommune, Sønderhald Kommune, idet man i 1970'erne traf beslutning om i Assentoft at bygge det helt moderne indrettede plejecenter med tilknyttede plejeboliger, "Assentofthjemmet". Det flotte byggeri påbegyndes i 1976 og står færdig i 1978 til indvielse 31. marts 1978.

I den situation var det oplagt, at Virring Alderdomshjem gik imod sin nedlæggelse. Dels var tiden ikke til bevarelse af små institutioner, og dels har uroen på hjemmet næppe virket til fremme af tanken om hjemmets bevarelse. I den aktuelle debat indgik naturligvis en del synspunkter for bevarelse af hjemmet og modstand mod dets nedlæggelse; men 28. september 1978 besluttes Virring Alderdomshjem nedlagt med virkning fra 1. februar 1979. I den situation er det værd at nævne, at Sønderhald Byråd i 1975 seriøst også drøftede muligheden for at bygge alderdomshjem i Vester/Øster Alling – et ønske der havde været fremsat i forbindelse med kommunesammenlægningen i 1970 -; men ideen kunne ikke nyde fremme, - alderdomsforsorgens opgave var forinden løst også i den østlig del af Sønderhald Kommune ved opførelse af det velindrettede "Møllehjemmet" i Auning.

Tilbage står spørgsmålet om, hvad der skulle ske med bygningsmassen fra det gamle Virring Alderdomshjem. Undervejs i planlægningen for bygningernes fremtid var flere forslag fremme. Der blev f.eks. talt om at indrette ridecenter i bygningerne; men alle diskussioner endte ved en beslutning om at indrette og benytte bygningerne til alternativ undervisning for ungdommen som en del af Randers Produktionsskole. Og således er det i dag. Vi kan finde bygningsrester, der – om de kunne tale – kunne fortælle om tiden som Virring Alderdomshjem; men i det daglige genlyder rummene i dag af lydene fra det mangesidige arbejde med at uddanne unge til at tage del i samfundets anliggende gennem engagement i erhvervslivet. De gamles stilfærdige snak på grundlag af årenes indsats og erfaringer er afløst af ungdommens forberedelse af deres fremtid.

Det er i dag en fornøjelse at besøge Virring Produktionsskole, der som nævnt udgør en enhed sammen med Randers Produktionsskole. Engagerede lærere, leder, vejledere, og andre fremviser en helt up-to-date-institution og fortæller om et mangfoldigt undervisningstilbud til unge, hvis tid i Folkeskolen måske ikke har givet dem de fornødne kundskaber til, at de altid kan finde en meningsfuld plads i voksenlivet. Man tilbyder de unge undervisning på 9.-10. klasses niveau med mulighed for at tage Folkeskolens afgangsprøver. Man tilbyder lærlingeuddannelse i en række praktiske erhverv. Man fortæller, at skolen har omkring 60 elever, hvoraf 25 er under lærlingeuddannelse, at der i komplekset er 14 godkendte værksteder og undervisningslokaler. Eleverne kommer fra egen kommune (Randers), møder til daglig undervisning og spisning

Virring Produktionsskole, som den ser ud i dag med hovedbygningen og tilhørende produktionsværksteder - dels i den gamle udhusbygning, dels i nyopførte bygninger.

(eleverne er selv med til at fremstille maden); men der er ingen overnatningsmuligheder. Yderligere fortæller man med begejstring, at skolen er tæt forbundet med lokalsamfundet og jævnligt "åbner dørene" for lokalbefolkningen. Således er deltagelse i jævnlige "fællesspisninger" meget populært. Ved disse lejligheder samles man om fællesspisning, sang, musik, underholdning og en omgang "banko".

Det kan gentages, at det i dag er en unik oplevelse at besøge institutionen og mærke stedets nerve og engagement. Ganske vist er der i både ide og dagligdag himmelvid forskel på det liv, der har udfoldet sig på Virring Fattiggård/Virring Alderdomshjem, og det liv, der i dag udfolder sig på produktionsskolen; men i begge situationer tæller det "sociale" aspekt, og i begge situationer har man løst/løser opgaver ind i enhver tids socialforsorgssituation, så idemæssigt kan der måske med lidt god vilje tales om en naturlig korrespondance mellem fortidens fattiggård/alderdomshjem og nutidens produktionsskole?